

Notitie doop Hart voor West

Inleiding

De doop is sinds de vroege kerk de manier om toe te treden tot de Christelijke kerk. Dit is in lijn met de opdracht van Jezus in Matt. 28 : 19. In de geschiedenis van Hart voor West zijn twee personen gedoopt. Naar aanleiding van de laatste doop kwam de manier van dopen bij Hart voor West ter sprake. Er zijn twee manieren in gebruik: doop door besprenkeling en doop door onderdompeling. In deze korte notitie is wat informatie verzameld om tot Bijbelse afwegingen te komen.

Bijbel

In de Bijbel wordt – voorzover bekend – altijd gedoopt door onderdompeling. Jezus werd in de Jordaan gedoopt. Johannes de Doper doopte vele anderen in de Jordaan. De Ethiopische man (Hand. 8) wordt gedoopt door onderdompeling. Waar we het niet weten (Pinksteren, Hand. 2; de cipier, Hand. 16) wordt algemeen aangenomen dat er gedoopt is door onderdompeling. Er is nergens een voorbeeld van doop door besprenkeling. Het grondwoord *baptizo* betekent ook onderdompeling, dus is het niet aannemelijk dat er besprenkeld werd. In de Bijbel komt het woord ‘besprenkeling’ wel voor, bv. in 1 Petrus 1:2 en Hebr. 12:24. Uitleggers verwijzen dan naar oudtestamentische gebruiken als de besprenkeling van bloed op het verzoendeksel, en het druppen van het bloed van Jezus aan het kruis; ze verwijzen niet naar de doop.

Kerkgeschiedenis

Van de vroege kerk weten we dat er gedoopt werd door onderdompeling. Het volgende citaat is uit de Didachè, een geschrift met apostolisch onderwijs uit de vroeg-christelijke traditie (2e eeuw): *“En met betrekking tot de doop, moet u als volgt dopen: nadat u al deze dingen (het onderwijs over de twee wegen) hebt gezegd, doopt dan in de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest, met stromend water. Maar als u geen stromend water hebt, doopt dan in ander water. En als u niet met koud water kunt (dopen, doe het dan) met warm (water). En als u over geen van beide beschikt, giet dan drie maal water over het hoofd, in de Naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Laat hij die doopt en hij die gedoopt wordt en als het kan ook enkele anderen, vasten voorafgaand aan de doop. En beveel de dopeling voor één of twee dagen te vasten.”* (Didachè 7.1-4). Hier wordt duidelijk dat ‘water over het hoofd gieten’ gezien wordt als een mogelijke optie, maar wel een laatste optie.

Later in de kerkgeschiedenis is de doop door besprenkeling de standaard geworden in de westerse kerken. Hoogstwaarschijnlijk heeft dit te maken met het klimaat waarin gedoopt werd. Als mensen in koude seizoenen buiten gedoopt werden, was er het gevaar van ziek worden. Er was veel sterfte onder kinderen. Als kinderen gedoopt werden in een koude kerk, was dat eveneens een groot risico. Waarschijnlijk is dat de reden dat is overgegaan tot de doop door besprenkeling. In de niet-westerse traditie is nog steeds de onderdompeling meer de standaard. In de westerse traditie is besprenkeling de standaard gebleven. Wel is opvallend dat in missionaire context gekozen wordt voor onderdompeling. Zo is er – voorzover ons bekend – in de Ger. Gem. nog nooit iemand door onderdompeling gedoopt in één van de Nederlandse kerken. Maar wel is op het zendingsveld vanaf het begin gedoopt door onderdompeling. Overigens geeft het klassieke doopformulier wel ruimte aan de onderdompeling. In de uitleg van de doop komt deze zin voor: *“dit leert ons de onderdompeling of de besprenging met het water.”*

In de ICF is vanaf het begin gedoopt door onderdompeling. Predikanten als ds. J. Westerink en ds. D.J. van Vuuren hebben op deze wijze gedoopt.

Keuze voor besprenkeling of onderdompeling

Laten we vooropstellen dat de *betekenis* van de doop hetzelfde blijft, of we nu besprenkelen of onderdompelen. We veroordelen niemand die op dit punt een andere voorkeur heeft. In de missionaire context waarin Hart voor West werkt, is er wel een duidelijke voorkeur voor onderdompeling, omdat de symboliek van het sterven met Christus en het weer opstaan uit het graf van de zonde veel meer tot zijn recht komt bij onderdompeling. Als een dopeling zelf voorkeur heeft voor besprenkeling vanwege ouderdom of gezondheidsklachten, dan zullen we die uiteraard respecteren.

Om het missionaire karakter nog meer gestalte te geven, zou – als de omstandigheden het toelaten – ook gekozen kunnen worden voor doop in ‘stromend water’, zoals de Didachè het noemt. Zo heeft ICF Noord de gewoonte om te dopen in de Kralingseplas. Ons team is daar wel eens getuige van geweest; het is indrukwekkend om onder een open hemel en in het zicht van omstanders uit de wereld iemand gedoopt te zien worden.

Conclusies

1. Er is geen wezenlijk verschil tussen doop door besprenkeling of door onderdompeling.
2. In missionaire context heeft onderdompeling de voorkeur vanwege de sterke symboliek. Deze doop heeft dan ook de voorkeur van ons team.
3. Op verzoek van de dopeling kan van deze voorkeur worden afgeweken.
4. Als de omstandigheden het toelaten, zou overwogen kunnen worden om te dopen in stromend water. Groot voordeel is dat er dan in principe geen limiet is aan het aantal toeschouwers.

Vastgesteld door het bestuur in april 2021.